

§ 10**Stockholms stads kemikalieplan 2014 – 2019****Beslut**

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Östermalms stadsdelsnämnd med anledning av ett förslag till kemikalieplan för Stockholms stad. I ärendet föreslås ett antal åtgärder och strategier för att uppnå stadens mål om ett giftfritt Stockholm 2030.

Förvaltningen är positiv till den föreslagna kemikalieplanen som har ett fokus på att skydda barns och ungdomars exponering av skadliga ämnen. Vidare är det viktigt att kemikaliecentrum, tilldelas tillräckliga resurser för att kunna bygga upp och utveckla verksamheten.

Eftersom kemikalieplanen har ett fokus på barns vardag är stadsdelsförvaltningarna viktiga aktörer. Därför är det angeläget att utbildningsinsatser riktade till chefer och personal i förskolor samt lokalintendenter genomförs.

Ärendets beredning

Östermalms stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 20 februari 2014. Dnr 2014-010-1.5.1.

Förslag till beslut

Ordföranden Therese Carlborg m.fl. (M) yrkade att nämnden antar förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Stefan Nilsson m.fl. (MP) yrkade bifall till miljöpartiets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde de olika förslagen mot varandra och fann att nämnden antagit förvaltningens förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Stefan Nilsson m.fl. (MP) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag enligt följande.

Förslag till beslut

Nämnden beslutar

att delvis bifalla förvaltningens remissvar

att staden bygger upp ett eget system, en ”grön lista” för kravställande på varor

att de ämnesgrupper som ska undvikas pekas ut och inte deras egenskapskriterier

att föreslå att planen revideras efter två år

att i övrigt anföra följande:

Vi är mycket glada över att förslaget till kemikalieplan äntligen är färdigt. Att barns exponering för kemikalier har fått en central roll i förslaget ser vi som självklart och mycket välkommet. Det kommer att betyda ett stort arbete och ansvar för stadsdelsförvaltningar och stadsdelsnämnder. För detta arbete behöver det avsättas extra pengar, både till utbildningar och till implementering, exempelvis kan det bli kostsamt att utbilda personal, byta ut pvc-golv, inredning, leksaker och ställa om matinköpen till ekologiskt. Vi ser också att det krävs ett tydligare samarbete med landstinget kring frågan då ansvaret kring MVC:er och BVC:er ligger hos dem.

I kemikalieplanen har man valt att inte peka ut vilka ämnen eller ämnesgrupper som ska prioriteras, genom en ämneslista, utan i stället arbeta med egenskapskriterier. I teorin är det ett förnuftigt val, men än så länge är det för svårt att handskas med inom näringslivet och det kommer bli mycket svårt att följa upp. Om vi tar exemplet hormonstörande ämnen så saknas det en vedertagen modell för klassificering och hur ska man då kunna säkra att man inte upphandlar produkter som innehåller hormonstörande ämnen? I flera kommuner har man i stället upprättat sk ”gröna listor” med produkter som uppfyller kemikaliekraven. Vi tycker att det är en modell även Stockholm bör prova.

Vi instämmer helt i prioriteringen att minska barns exponering för skadliga kemikalier, men anser därutöver att utfasning av persistenta och bioackumulerande ämnen och användningen av giftfria byggmaterial bör vara viktiga områden att arbeta med, då dessa två områden kan ge skadlig påverkan på mycket lång sikt och blir svåra att hantera när problem uppstår. Inom dessa tre områden (barn, byggmaterial och persistenta kemikalier) är det extra viktigt att ”ska-krav” ställs och att man undviker formuleringar som ”bör inte användas” då detta kommer

försvåra uppföljning och eventuell påföljd om kraven inte följts. Vi anser också att det är extra viktigt att försiktighetsprincipen används inom dessa prioriterade områden.

Även vid olika typer av upphandling är ”ska-krav” att föredra framför ”bör” och ska göras i de fall där det finns laglig möjlighet. Staden bör verka för utökade möjligheter att ställa sådana krav.

Vi ser gärna att mätningar av inomhusluft och damm görs regelbundet på förskolor och skolor, där halterna av de av staden utpekade ”prioriterade kemikalier” analyseras. Dessa luft- och dammvärden bör sedan vara möjliga indikatorer på hur stadens prioriterade kemikaliearbete framskrider.

Kemikaliecentrum kommer att ha en stor och central roll i arbetet med att implementera kemikalieplanen. Precis som med stadens miljöprogram kommer det finnas ett stort behov av att samordna och informera stadens nämnder och bolag om innehållet i planen och hur det ska implementeras i respektive nämnd. Nya underdokument för styrning och uppföljning kommer att behöva tas fram. Även arbetet mot allmänhet och företag kommer att bli krävande. Det är därför av yttersta vikt att Kemikaliecentrum från början har tillräckligt med resurser och att finansieringen tryggas på längre sikt. Det låter som att de 3 personer som ska utgöra ”Kemikaliecentrum” blir en alldeles för liten arbetsstyrka i förhållande till allt det arbete som ska utföras.

Då det här är en helt ny plan, samt det faktum att det dagligen kommer nya kemikalier på marknaden och kunskapen kring nya och gamla kemikalier ständigt växer, anser vi att det är viktigt att efter två år uppdatera och revidera kemikalieplanen.

Vi anser att kemikalieplanen är ett bra grunddokument. Det är ett första steg i att komma till bukt med det mycket komplicerade problem önskad kemikalieexponering utgör.

Vi måste starta nu och inte sedan. Det är viktigt att visionen om ett Giftfritt Stockholm inte bara stannar vid en vision.

Särskilt uttalande 1

Ledamoten Birgit Marklund Beijer m.fl. (S) anmälde ett särskilt uttalande.

Ärendet är en remiss från Kommunstyrelsen om Stockholms kemikalieplan 2014 – 2019.

Den här föreslagna kemikalieplanen är att se som en förlängning av Stockholms miljöprogram för närvarande löpande till år 2015. Kemikalieplanen är tänkt att genomföras under fem år. Världsproduktionen av kemikalier har på de senaste 50 åren ökat från 10 till över 400 miljoner ton. Den här planen har fokus på att skydda barns och ungdomars exponering av skadliga ämnen, en fråga särskilt viktig för stadsdelsförvaltningen. Vår vision måste vara ett giftfritt Stockholm.

Berörd personal ska ha kunskap inom kemikalieområdet. Särskilt viktigt är det vid upphandling. Upphandlare ska erbjudas kompetensutveckling. Seminarier ska ordnas för erfarenhetsutbyte mellan berörda aktörer. Åtgärder på kortare sikt uppdelas i sju visioner beskrivna i planen. Det gäller bla att tillhandahålla styrdokument för att fasa ut skadliga ämnen. Ett kemikaliecentrum ska inrättas. Dess roll är att stödja förvaltningar att följa upp krav i upphandlingar. Vi vill särskilt lyfta fram vikten av att göra kemikaliecentrum och kemikalieplanen kända i staden och betydelsen av samarbete mellan förvaltningar samt över kommungränserna, något som också starkt betonas i planen. Skolorna bör komma med i det här arbetet och därför är miljöutbildning av lärare viktig. Vi ställer oss bakom förvaltningens förslag till beslut att besvara remissen med sitt tjänsteutlåtande. Det är glädjande att Stockholms stad utöver miljöprogrammet nu även antar en kemikalieplan.

Särskilt uttalande 2

Ledamoten Jaime Barrios m.fl. (V) anmälde ett särskilt uttalande.

Visionen för stadens kemikaliearbete är *Giftfritt Stockholm 2030 – kemikaliearbete i världsklass* och Vänsterpartiet ställer sig positiv till att staden formulerat en så offensiv vision.

När vi tar del av Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019 finner vi inte konkreta åtgärder med samma offensiva anslag. Planen ger på oss ett passivt intryck och bär inga spår av att ambitionen är att nå målet för visionen – ett giftfritt Stockholm 2030.

Några exempel får illustrera det vi uppfattar som svagheter i planen.

Under 1. Stöd till implementeringen av kemikalieplanen, nämns inget som tyder på att staden avser att satsa ekonomiska resurser för att stadens innevånare ska få en giftfri miljö.

Som sista punkt under rubriken Upphandling anges att "Upphandlare och annan berörd personal i stadens verksamheter ska erbjudas kompetensutveckling inom kemikalieområdet". Uttryckssättet "erbjudas" ger inte intrycket att ambitionen är en målmedveten satsning på att höja upphandlarnas kompetens inom kemikalieområdet.

I punkten 4-7 under rubriken "Byggmaterial" säger planen att: "En pilotstudie ska genomföras i syfte att utreda hur barn och foster kan skyddas (bostad, förskola, skola, arbetsplatser)". Tidpunkten för studien anges till 2017 och framåt. Av det drar vi slutsatsen att resultatet från pilotstudien blir en fråga för nästkommande planperiod, då det återstår 10 år till visionens mål, ett giftfritt Stockholm.

Planen ger inte bilden av ett kemikaliearbete i världsklass och Vänsterpartiet ifrågasätter om det kan anses förenligt med stadsdelsnämndens ansvarsområde, som i så hög grad berör barns och andra medborgares vardag, att avge ett så positivt yttrande över remissen som förvaltningen föreslår.